

5. Шевченко І.В. Світовий досвід ефективного здійснення логістичних процесів на підприємствах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. № 21. С. 520–524.

6. Климчук О.В. Інформаційні системи і технології в управлінні. Конспект лекцій для студентів СО “Магістр” заочної форми навчання спеціальності 073 Менеджмент освітньо-професійної програми “Менеджмент у судовій сфері” галузі знань 07 Управління та адміністрування. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 160 с.

7. Климчук О.В. Економічне значення та оптимізація використання енергетичних ресурсів. *Вісник аграрної науки*. 2015. № 6. С. 62–66.

УДК 330.341.1:351.746.1

Багрій Максим

Здобувач вищої освіти факультету права, публічного управління і менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського

Науковий керівник: Климчук Олександр, доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного управління та менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського

ІННОВАЦІЙНІ УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ключові слова: менеджмент, організація, енергетична незалежність, інноваційні підходи, відновлювана енергетика.

Сучасний розвиток галузей національної економіки вимагає забезпечення високого рівня технологічного прогресу, а тому залучення інвестицій в інновації слугують одним із найважливіших чинників формування економічної

безпеки організацій, де енергетична незалежність виступає одним із пріоритетних чинників. Направлення інвестиції в інноваційну діяльність організацій сприяє збільшенню обсягу виробництва готової продукції, поліпшення її асортименту та якості, надання виробам нових споживчих властивостей тощо. Позитивним наслідком виступатиме зростання показників економічної ефективності виробництва, зниження питомих операційних витрат, підвищення цін на продукцію, збільшення рівня рентабельності та прибутку [1, 2].

Економічні та політичні виклики сьогодення зумовлюють необхідність формування нових стратегій енергетичної незалежності організацій. В умовах енергетичної нестабільності, глобальних криз та військових загроз організації стикаються з підвищеною вразливістю до перебоїв у постачанні енергоресурсів. Традиційні підходи до управління енергоспоживанням виявляються недостатньо ефективними, адже вони не враховують швидкої трансформації ринкового та технологічного середовища. Тому актуальним є пошук інноваційних управлінських рішень, що поєднують енергозбереження, диверсифікацію та споживання відновлюваних джерел енергії, а також цифровізацію цих процесів.

Відтак, метою дослідження є узагальнення сучасних інноваційних управлінських підходів до забезпечення енергетичної незалежності організацій, аналіз їх практичної ефективності та розробка рекомендацій щодо специфіки впровадження в українських реаліях.

Енергетична незалежність розглядається як здатність організації забезпечувати власні потреби в енергоресурсах із мінімальною залежністю від зовнішніх постачальників. Вона є складовою економічної безпеки організації та передумовою її сталого розвитку. Саме тому розвиток відновлюваних джерел енергії та перехід до споживання так званої “зеленої” енергетики у всіх економічних сферах (разом із порівняно невисокою вартістю робочої сили) здатне забезпечити Україні конкурентні переваги та створити перспективні можливості для рівноправної участі у вищих ланках глобальних ланцюжків

створення вартості в процесі господарської діяльності організацій. Такий “зелений” вектор потребує залучення значних зовнішніх і внутрішніх інвестиційних ресурсів з використанням ефективних фінансових інструментів, інтенсивний розвиток яких в Україні є вкрай необхідним для післявоєнного відновлення та тісної інтеграції організацій у світову економіку [3, 4].

Керований управлінський процес оптимізації використання паливно-енергетичних ресурсів та трансформації системи взаємовідносин в енергетичному секторі в сучасних умовах спрямовується у напрямі розширення ролі й значення приватного сектору, що набуло втілення у розробці нової організаційно-функціональної структури взаємовідносин, формуванні нових інституцій та центрів формування управлінських рішень. Приватний сектор, який у своїй діяльності орієнтувався на власні інтереси, отримав значний вплив на більшу частку активів енергетики (енергетичні активи та фінансові ресурси), надаючи пріоритет розвитку відновлюваної енергетики [5, 6].

Інноваційні підходи в управлінні енергетичною незалежністю організацій ґрунтуються на поєднанні сучасних управлінських концепцій, цифрових систем і технологій [7] та принципів сталого розвитку, що дозволяють підвищити ефективність використання енергоресурсів і знизити залежність від зовнішніх постачальників. Ці підходи на рівні організацій розглядаються як комплекс сучасних методів, стратегій та інструментів, що дозволяють не лише оптимізувати споживання енергоресурсів, а й сформувати довгострокову конкурентну перевагу. Одним із ключових напрямів є впровадження енергетичного менеджменту на основі міжнародних стандартів (зокрема ISO 50001), що забезпечує системний підхід до моніторингу, аналізу та управління енергоспоживанням. Така практика дозволяє організаціям формувати внутрішні політики енергоефективності, інтегрувати їх у загальну стратегію розвитку та підвищувати рівень прозорості управлінських процесів.

Суттєвим інноваційним чинником стає цифровізація управління енергетичними потоками. Використання інтернету речей (IoT), систем “розумних” датчиків, штучного інтелекту та великих даних відкриває

можливість прогнозувати кількість споживання енергії, виявляти нераціональні витрати та швидко реагувати на відхилення. Це створює умови для переходу від реактивної до проактивної моделі управління, що істотно знижує ризики енергозалежності. Не менш важливим є розвиток споживання відновлюваних джерел енергії на рівні окремих організацій. Встановлення сонячних, вітрових або біоенергетичних установок дозволяє частково чи повністю задовольнити власні потреби в енергії та мінімізувати залежність від коливань ринку. Водночас перспективним напрямом вважається інтеграція мікрогенерації у локальні енергетичні мережі та створення енергетичних кооперативів, що сприяють децентралізації енергетичної системи та формуванню колективної відповідальності за енергетичну безпеку.

Значний потенціал мають інноваційні фінансово-економічні інструменти, зокрема механізми “зеленого” фінансування, енергосервісні контракти, державно-приватне партнерство у сфері енергоефективності. Використання таких підходів забезпечує залучення інвестицій у модернізацію інфраструктури, скорочення енергетичних витрат та розвиток енергетичних інновацій. Крім того, важливою складовою є формування корпоративної культури енергоефективності, яка передбачає підвищення обізнаності персоналу, впровадження мотиваційних програм та інтеграцію цінностей сталого розвитку у внутрішні управлінські процеси. Саме поєднання технологічних, управлінських та соціальних інновацій створює умови для переходу до нової моделі енергетичної незалежності, де організація виступає не лише споживачем, а й активним учасником енергетичного ринку.

Водночас, існують проблеми та бар'єри впровадження інноваційних підходів до управління енергетичною незалежністю організацій мають багатовимірний характер і охоплюють як внутрішні, так і зовнішні чинники, до яких належать фінансові, правові, технологічні, соціальні та політичні аспекти. Їх подолання потребує комплексної державної політики підтримки енергетичних інновацій, створення сприятливого інвестиційного клімату,

розвитку інституційного середовища та формування нової корпоративної культури управління енергетичною незалежністю.

Отож, інноваційні підходи до управління енергетичною незалежністю мають багаторівневий характер, що охоплює організаційний, технологічний та соціально-економічний виміри. Вони формують основу для розвитку гнучких та стійких організацій, здатних ефективно реагувати на виклики сучасного енергетичного середовища та забезпечувати власну стабільність у довгостроковій перспективі.

Таким чином, інноваційні управлінські підходи до забезпечення енергетичної незалежності організацій базуються на поєднанні технологічних рішень (відновлювані джерела енергії, цифровізація) та управлінських інновацій (фінансові інструменти, кооперативні моделі тощо). Вони сприяють зниженню енергетичних ризиків, підвищенню конкурентоспроможності та екологічної відповідальності бізнесу. Для українських підприємств критично важливо розробляти стратегії довгострокової енергетичної незалежності з урахуванням міжнародного досвіду, особливо в умовах воєнної та післявоєнної відбудови. Подальші наукові пошуки мають бути спрямовані на розробку систем кількісної оцінки рівня енергетичної незалежності організацій, моделювання управлінських сценаріїв із застосуванням штучного інтелекту та вивчення ролі державної політики у підтримці корпоративних ініціатив у сфері енергоефективності та забезпечення сталого розвитку організацій.

Список використаних джерел:

1. Климчук О.В. Економічна сутність розвитку інноваційних процесів у виробництві біопалива. *Вісник аграрної науки*. 2014. № 8. С. 62–65.

2. Ткач О.В., Олексюк В.М. Енергетична безпека країни: умови збереження та шляхи досягнення (інноваційний чинник): монографія. За ред. О.В. Ткача, В.М. Олексюка. Івано-Франківськ: Вид-во ПП Корольчук В.Ф., 2016. 189 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/pv/3172.pdf>.

3. Климчук О.В. Специфіка формування та механізми регулювання ринку біопалива. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2015. Вип. № 2. С. 13–21.

4. Олексів І. Б., Дрібнюк А. М. Аналіз сучасних інструментів інвестування у відновлювану енергетику України. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. № 2(9). С. 315–325. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.315>.

5. Климчук О.В. Економічне значення та оптимізація використання енергетичних ресурсів. *Вісник аграрної науки*. 2015. № 6. С. 62–66.

6. Суходоля О. М., Харазішвілі Ю. М., Рябцев Г. Л. Енергетична безпека України: перспективна модель управління ризиками: монографія. За ред. О. М. Суходолі. Київ: НІСД, 2023. 152 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/>.

7. Климчук О. В. Сучасні аспекти використання інформаційних систем і технологій в управлінні. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: збірник тез доповідей II Міжн.ї наук.-практ. конф. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. С. 170–171.

УДК 35.07:33.025.1]:342]:004

Байраківський Володимир

Здобувач вищої освіти факультету права, публічного управління і менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені

Михайла Коцюбинського

Дзевелюк Марина

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені

Михайла Коцюбинського

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОГО
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ**